

**T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
ÇORLU MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ
BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ**

ARAÇ TAKİP SİSTEMİ

LİSANS BİTİRME PROJESİ ARA RAPORU

Hazırlayanlar

1190606058 Ahmet Furkan UGAR

1200606002 Başak Nisan İVGİN

1200606050 Burak İlkaan ALİM

1200606027 Mustafa ÇELİK

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Halil Nusret BULUŞ

Dr. Öğr. Üyesi Erkan ÖZHAN

**Ocak, 2024
Çorlu Mühendislik Fakültesi**

ARAÇ TAKİP SİSTEMİ

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Çorlu Mühendislik Fakültesi
Bilgisayar Mühendisliği Bölümü
Lisans Bitirme Projesi

Bitirme Projesinin Savunulduğu Tarih: 26/01/2024

Ahmet Furkan UGAR 1190606058
Başak Nisan İVGEN 1200606002
Burak İlkaan ALİM 1200606050
Mustafa ÇELİK 1200606027

Danışmanlar: Dr. Öğr. Üyesi Halil Nusret BULUŞ, Dr. Öğr. Üyesi Erkan ÖZHAN

Ocak, 2024
Çorlu Mühendislik Fakültesi

LİSANS BİTİRME PROJESİ BEYANNAMESİ

“Araç Takip Sistemi” başlıklı bu lisans bitirme projesi ara raporunun tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmaların yapılması aşamalarında danışmanlarımız Dr. Öğr. Üyesi Halil Nusret BULUŞ ve Dr. Öğr. Üyesi Erkan ÖZHAN kontrolünde bilimsel etik ve akademik kurallara özen göstererek çalıştığımızı; başka kaynaklardan aldığımız verileri, bulguları ve materyalleri bilimsel etiğe uygun olarak metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimizi ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimizi beyan ederiz.

26/01/2024

Ahmet Furkan
UGAR

Başak Nisan
İVGEN

Burak İlkaan
ALİM

Mustafa
ÇELİK

TEŐEKKÖR

Lisans bitirme projesi raporunun hazırlanmasında katkıda bulunan doğrudan yetkili Dr. Öğr. Üyesi Halil Nusret BULUŞ ve Dr. Öğr. Üyesi Erkan ÖZHAN'a; doğrudan yetkili ve ilgili olmadığı halde olağın görevi dışında katkıda bulunmuş CIO Çağlar AKSU'ya (Sensemore Teknoloji A.Ő.) ve CTO Ozan ERTÖRK'e (Sensemore Teknoloji A.Ő.) teşekkürlerimizi sunarız.

26/01/2024

Ahmet Furkan UGAR

Başak Nisan İVGEN

Burak İlkaan ALİM

Mustafa ÇELİK

İÇİNDEKİLER

Sayfa

LİSANS BİTİRME PROJESİ BEYANNAMESİ	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ŞEKİL LİSTESİ	viii
TABLO LİSTESİ.....	ix
SEMBOL LİSTESİ	x
KISALTMA LİSTESİ.....	xi
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xiv
1. ARAÇ TAKİP SİSTEMİ PROJESİNE GENEL BAKIŞ	1
2. BULUT (CLOUD) UYGULAMASI	2
2.1. AWS (Amazon Web Services – Amazon Ağ Servisleri)	2
2.2. IoT Core Servisi	3
2.2.1. Thing Cihazının Oluşturulması	3
2.2.2. Thing Cihazına Gerekli Policy’lerin Atanması	5
2.2.3. MQTT Brokerdan Veri Paylaşımı.....	5
2.3. IAM Servisi.....	5
2.3.1. IAM Servisi Üzerinden Kullanıcı Oluşturma.....	6
2.4. DynamoDB Servisi.....	6
2.4.1. Database Kurulumu.....	7
2.5. Lambda Servisi.....	8
2.5.1. Lambda Fonksiyonu Oluşturma	8
2.5.2. Lambda Servisi Pyhton Scripti.....	8
2.6. Rest API	9
3. GÖMÜLÜ SİSTEM UYGULAMASI.....	10

3.1. Elektronik Devre ve Prototip	10
3.2. Gömülü Sistem Uygulamasında Kullanılan ve Kullanılacak Teknolojiler	11
3.3. Gömülü Sistem Uygulamasının Genel Akışı	13
3.4. Gömülü Sistem Uygulamasında Yapılan Geliştirmeler	16
3.4.1. MORO_COMMON Kütüphanesi	16
3.4.2. MORO_MQTT Kütüphanesi	19
3.4.3. MORO_SIM800L Kütüphanesi	22
3.4.4. MORO_WEBSERVER Kütüphanesi	24
4. WEB UYGULAMASI.....	26
4.1. Web Uygulamasında Kullanılan ve Kullanılacak Teknolojiler	26
4.2. Web Uygulaması Genel Akışı.....	28
4.3. Web Uygulamasında Yapılan Geliştirmeler	31
4.3.1. Sunucu ve Arka Plan Servislerinin Entegrasyonu.....	31
4.3.2. Razor Kodlarının İşlenmesi ve Asenkron Servisler	31
4.3.3. MQTT Broker Bağlantısı ve Mesaj Ayırma Servisi	31
4.3.4. SignalR İletişim Servisi.....	31
4.3.5. Client Tarafındaki Geliştirmeler	31
4.4. Gelecek Planlaması ve Yapılacak Geliştirmeler.....	32
4.4.1. Sunucu Tarafı Optimizasyonları	32
4.4.2. Kullanıcı Arayüzü Geliştirmeleri	32
4.4.3. Geçmiş Konum Verileri Özelliği	33
2. KAYNAKLAR.....	34
3. EKLER.....	35
ÖZGEÇMİŞ - 1	36
ÖZGEÇMİŞ - 2	37
ÖZGEÇMİŞ - 3	38
ÖZGEÇMİŞ - 4.....	39

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1. Bulut (cloud) uygulamasının akış şeması	2
Şekil 2.2. Elde edilen sertifikalar	4
Şekil 2.3. Gerekli politikalar	5
Şekil 2.4. IAM servisi izinleri	6
Şekil 2.5. Database Kurulumu.....	7
Şekil 2.6. Lambda fonksiyonunun Iot Core'a bağlanması	8
Şekil 3.1. Araç takip sistemi devre şematığı	11
Şekil 3.2 Gömülü sistem yazılımının akış diyagramı.....	15
Şekil 3.3. MORO_COMMON kütüphanesinin başlık dosyası içeriği	17
Şekil 3.4. MORO_MQTT kütüphanesinin başlık dosyası içeriği	20
Şekil 3.5. MORO_SIM800L kütüphanesinin başlık dosyası içeriği	22
Şekil 3.6. MORO_WEBSERVER kütüphanesinin başlık dosyası içeriği	24
Şekil 4.1. Asenkron metod örneği	29
Şekil 4.2. Web uygulaması akış diyagramı	30

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1. Sertifika kullanım alanları	4
Tablo 3.1. Elektronik devreye ait komponent listesi	10
Tablo 3.2. Gömülü sistem uygulamasında kullanılan ve kullanılacak teknolojiler ve kullanım amaçları	12
Tablo 4.1. Web uygulamasında kullanılan ve kullanılacak teknolojiler ve kullanım amaçları	26

SEMBOL LİSTESİ

cm	: Santimetre
mm	: Milimetre
V	: Volt
ms	: Milisaniye
V_{cc}	: Common Collector Voltage (Genel Toplayıcı Voltaj)

KISALTMA LİSTESİ

MQTT	: Message Queuing Telemetry Transport (Mesaj Kuyruklama Telemetry Aktarımı)
MCU	: Micro Controller Unit (Mikro Kontrolcü Ünitesi)
AWS	: Amazon Web Services (Amazon Ağ Servisleri)
DB	: Data Base
API	: Application Programming Interface (Uygulama Programlama Arayüzü)
JSON	: JavaScript Object Notation (JavaScript Obje Notasyonu)
GPIO	: General Purpose Input/Output (Genel Amaçlı Giriş/Çıkış)
RX	: Receiver (Alıcı)
TX	: Transmitter (Verici)
GND	: Ground (Toprak)
USB	: Universal Serial Bus (Evrensel Seri Veri Yolu)
UART	: Universal Asynchronous Receiver Transmitter (Evrensel Asenkron Alıcı Verici)
IoT	: Internet Of Things (Nesnelerin İnterneti)
NTP	: Network Time Protocol (Ağ Zaman Protokolü)
SSID	: Service Set Identifier (Hizmet Kümesi Tanımlayıcı)
CA	: Certificate Authority (Sertifika Otoritesi)
MAC	: Media Access Control (Medya Erişim Kontrol)
va	: Variable Arguments (Değişken Argümanlar)
SMS	: Short Message Service (Kısa Mesaj Servisi)
PIN	: Personal Identification Number (Kişisel Kimlik Numarası)
SIM	: Subscriber Identity Module (Abone Kimlik Modülü)
HTML	: Hypertext Markup Language

CSS : Cascading Style Sheets

ÖZET

Lisans Bitirme Projesi
ARAÇ TAKİP SİSTEMİ

Ahmet Furkan UGAR
Başak Nisan İVGİN
Burak İlkaan ALİM
Mustafa ÇELİK

Danışmanlar: Dr. Öğr. Üyesi Halil Nusret BULUŞ, Dr. Öğr. Üyesi Erkan ÖZHAN

Araç Takip Sistemi Projesi, bünyesinde barındırdığı cihazın araca takılması halinde bu aracın konum bilgilerini alan, işleyen ve farklı platformlarda sergileyen bir uygulamalar bütünüdür. Bu proje kapsamında bulut yönetim sistemi, web uygulaması, mobil uygulama ve gömülü sistem uygulaması olmak üzere dört ayrı katmanda geliştirme yapılmıştır.

Bu projede, ESP32-wroom-32 MCU'sunu içeren ESP32-DevKitC geliştirme kitine iliştirilmiş SIM800L minyatür hücresel modül içeren bir son düğüm tasarlanmıştır. Bu son düğüm, içeri-sinde bulundurduğu hücresel modül aracılığıyla konum verisini toplar ve ağ bağlantısı sağlar. Ağ bağlantısı üzerinden MQTT (Message Queuing Telemetry Transport Mesaj Kuyruklama Telemetri Aktarımı) protokolü aracılığıyla AWS (Amazon Web Services-Amazon Ağ Servisleri) tarafından sağlanan ve bu proje için özelleştirilmiş brokera iletilir. AWS lambda hizmetini kullanarak yürütülen Python scripti aracılığıyla aynı sistem üzerinde çalışmakta olan DynamoDB'ye brokera gelen uygun bilgiler kaydedilir. Kaydedilen bilgiler, Spring ile hazırlanmış bir REST API aracılığıyla mo-bil ve web uygulamalarına açık hale getirilir. Bu bilgiler; web uygulama tarafında ASP.Net, Bootstrap, Razor Pages, Google Maps API vb. teknolojiler yardımıyla; mobil uygulama tarafında ise Flutter/Dart, Google Maps API vb. teknolojiler yardımıyla son kullanıcı için hazır hale getirilir.

Anahtar Kelimeler: Gömülü Sistem Uygulaması, Bulut Sistemi, Web Uygulaması, Mobil Uygulama.

ABSTRACT

Bachelor Graduation Project
CAR TRACKING SYSTEM

Ahmet Furkan UGAR

Başak Nisan İVGEN

Burak İlkaan ALİM

Mustafa ÇELİK

Supervisor: Assist. Assoc. Dr. Halil Nusret BULUŞ, Assist. Assoc. Dr. Erkan ÖZHAN

The Vehicle Tracking System Project is a comprehensive application that, when the device it contains is installed in a vehicle, collects and processes the location information of that vehicle, and displays it on different platforms. Within this project's scope, development has been done in four layers: cloud management system, web application, mobile application, and embedded system application.

In this project, a final node has been designed attached to the ESP32-DevkitC development kit, which includes the ESP32-wroom-32 MCU and the SIM800L miniature cellular module. This final node collects location data through the included cellular module and establishes a network connection. The network connection is transmitted to the customized broker for this project via the MQTT protocol. The information received by the broker is recorded in the DynamoDB, which is running on the same system, through a Python script executed using the AWS Lambda service. The recorded information is made available to mobile and web applications through a RESTful API prepared with Spring. On the web application side, technologies such as ASP.Net, Bootstrap, Razor Pages, Google Maps API, etc., are used, while on the mobile application side, technologies like Flutter/Dart, Google Maps API etc., are used to make the information ready for end-users.

Keywords: Embedded System Application, Cloud System, Web Application, Mobile Application.

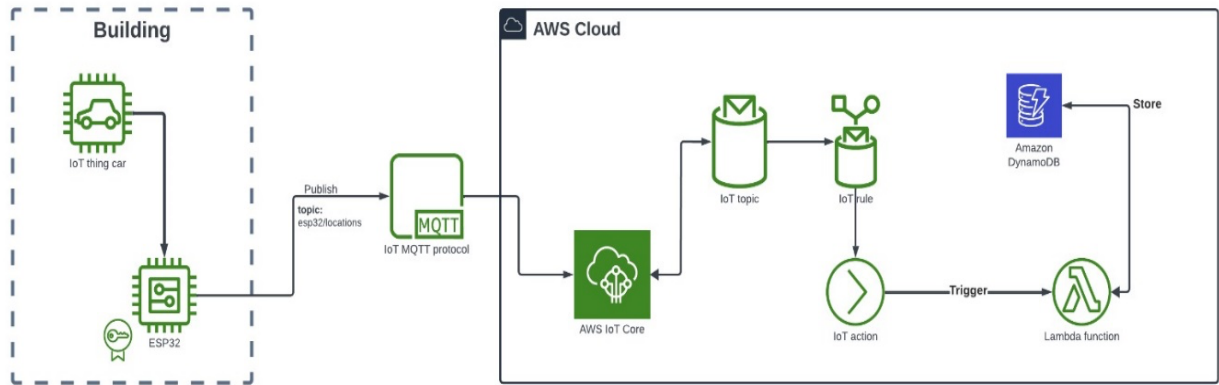
1. ARAÇ TAKİP SİSTEMİ PROJESİNE GENEL BAKIŞ

Çalışmanın bölümleri belirlenirken gereksiz ayrıntıya girilmemeli, bölüm ve altbölümlerin birbirlerine göre öncelik sırasına dikkat edilmelidir. Birinci derece bölüm başlıkları büyük harf ile, ikinci derece altbölüm başlıkları her kelimenin ilk harfi büyük, diğerleri küçük harflerle yazılmalıdır. Üçüncü derece bölüm başlıklarında ise, birinci kelimenin ilk harfi büyük, diğer tüm kelimeler küçük harfle yazılmalıdır. Çok gerekli olmadıkça üçüncü dereceden daha ileri bölüm başlığı kullanılmamalıdır. Birinci ve ikinci dereceden başlıklarda “ve/veya/ile” vb. bağlaçlar varsa, bunlar küçük harflerle yazılmalıdır.

2. BULUT (CLOUD) UYGULAMASI

Projede bulunan bulut (cloud) bileşeninin genel akışı, bu alandaki yapılandırmalar, gerçekleştirilen geliştirmeler ve kullanılan teknolojiler, proje raporunun bu bölümünde detaylı bir şekilde incelenecektir.

Bulut uygulamasının genel işleyişini gösteren akış şeması Şekil 2.1’de belirtilmiştir.

Şekil 2.1. Bulut (cloud) uygulamasının akış şeması

2.1. AWS (Amazon Web Services – Amazon Ağ Servisleri)

AWS (Amazon Web Services-Arzon Ağ Servisleri), Amazon.com tarafından sağlanan bir bulut hizmetleri platformudur. AWS, işletmelerin ve bireylerin internet üzerinden çeşitli bilgi teknolojisi hizmetlerine erişmesini sağlar. Bu hizmetler arasında sunucu barındırma, depolama çözümleri, veritabanları, ağ oluşturma, yapay zeka, makine öğrenimi, analitik ve güvenlik gibi birçok alan yer alır.

Projede AWS bünyesindeki çeşitli servislerini kullanarak bir bulut çözümü gerçekleştirildi. Bu servisler, projenin farklı ihtiyaçlarına hizmet etmek üzere özel olarak seçildi. Kullanılan başlıca AWS servisleri Iot Core, IAM, DynamoDB ve Lamda’dır. Her biri, projenin güvenlik, veri yönetimi, cihaz bağlantısı ve işlem kapasitesi gibi kritik yönleri desteklemektedir. Bu servislerin her birinin nasıl entegre edildiği ve projeye nasıl katkı sağladığı raporun ilerleyen bölümlerinde detaylı bir şekilde ele alınacaktır. Bu detaylı anlatım,

servislerin işlevlerini projedeki rollerini ve birbirleriyle nasıl etkileşim içinde olduklarını kapsayacak şekilde düzenlenmiştir.

2.2. IoT Core Servisi

AWS IoT Core, bağlı cihazların (örneğin sensörler, aktüatörler, akıllı cihazlar) internet üzerinden bulut hizmetleriyle güvenli bir şekilde iletişim kurmasını sağlayan bir AWS hizmetidir. Bu hizmet, IoT (Internet of Things-Nesnelerin İnterneti) cihazlarının veri toplaması, depolaması ve analizi için güçlü bir platform sağlar.

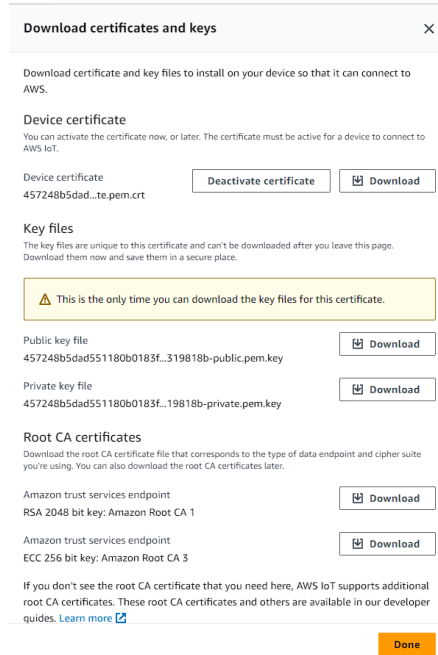
Projenin AWS IoT Core servisini kullanımı, MQTT broker üzerinden konum verilerinin güvenli ve düzenli bir şekilde iletilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, ilk olarak bir 'Thing' cihazı (örneğin, ESP32) oluşturulmuş ve bu cihazın MQTT brokera güvenli bir bağlantı kurarak mesaj paylaşımı yapabilmesi için gerekli ayarlar yapılmıştır. Bu aşama, raporun "3.2.1" bölümünde detaylı bir şekilde açıklanacaktır. Ayrıca, MQTT brokera bağlanarak konum verilerini alacak olan mobil ve web uygulamalarının konfigürasyonları da IoT Core servisi üzerinden yapılmıştır.

2.2.1. Thing Cihazının Oluşturulması

IoT Core servisinin konfigürasyon aşamasında, ilk olarak 'esp32' adında bir 'Thing' (cihaz) oluşturulur. Bu işlem sırasında, bir cihaz sertifikası ile birlikte bir açık anahtar (public key) ve bir gizli anahtar (private key) elde edilir (Şekil 2.2. olarak belirtilmiştir). Elde edilen bu sertifika ve anahtarlar, cihazın MQTT brokera güvenli bir şekilde bağlanmasını sağlamak için kullanılır. Bu bileşenler, cihazın kimliğinin doğrulanmasına ve veri iletişiminin şifrelenmesine olanak tanıyarak iletişim sürecinin güvenliğini artırır. Elde edilen sertifika ve anahtarların kullanım alanları Tablo 2.1’de gösterilmektedir.

Tablo 2.1. Sertifika kullanım alanları

Teknoloji	Kullanım Amacı
Cihaz Sertifikası (Device Certificate)	Bu sertifika TLS (Transport Layer Security) protokolü kapsamında cihazın kimliğini doğrulamak için kullanılır. AWS IoT ile güvenli bir iletişim kurulabilmesi için cihazın bu sertifikayı sunması gerekmektedir.
Açık Anahtar Dosyası (Public Key File)	Bu anahtar, cihaz sertifikasının oluşturulduğu sırada üretilen bir anahtar çiftinin bir parçasıdır. Açık anahtar, AWS IoT ve diğer hizmetlerin, cihazın gerçek sahibi tarafından gönderilen mesajların doğruluğunu ve bütünlüğünü doğrulamak için kullanılır.
Özel Anahtar Dosyası (Private Key File)	Bu, yalnızca cihaza özel olan ve güvenli bir şekilde saklanması gereken bir anahtardır. Bu anahtar, cihazın mesajlarını şifreleyerek AWS IoT'ye gönderirken kimliğini doğrulamak için kullanılır.
Kök CA Sertifikaları (Root CA Certificates)	Bu sertifikalar, AWS IoT ile cihaz arasındaki şifreli iletişimin güvenliğini sağlamak için kullanılır. Kök CA sertifikaları, AWS IoT platformunun güvenilir bir hizmet sağlayıcı olduğunu doğrulamak için cihaz tarafından kullanılır.

Şekil 2.2. Elde edilen sertifikalar

2.2.2. Thing Cihazına Gerekli Policy'lerin Atanması

Thing cihazı oluşturulduktan sonra, cihazın MQTT broker üzerinde belirli işlemleri gerçekleştirebilmesi amacıyla gerekli politikalar (policies) tanımlanır. Gerekli politikalar Şekil 2.3.'te gösterilmiştir. Bu politikalar, cihazın MQTT brokera bağlanmasına, mesaj yayınlamasına ve belirli bir konuya abone olmasına izin veren kurallar bütünüdür. Bu şekilde, cihazın broker üzerinde hangi işlemleri yapabileceği ve hangi verilere erişebileceği net bir şekilde tanımlanmış olur, bu da sistem güvenliğini ve erişim kontrolünü sağlamada önemli bir rol oynar.

Policy effect	Policy action	Policy resource
Allow	iot:Publish	*
Allow	iot:Receive	*
Allow	iot:PublishRetain	*
Allow	iot:Subscribe	*
Allow	iot:Connect	*

Şekil 2.3. Gerekli politikalar

2.2.3. MQTT Brokerdan Veri Paylaşımı

Bölüm 2.2.1'de oluşturulan 'esp32' adındaki Thing cihazı için alınan cihaz sertifikası, açık ve gizli anahtarlar, bu uygulamaların broker ile güvenli iletişim kurmasının temelini oluşturur. Bu güvenlik unsurları, MQTT protokolü üzerinden brokera bağlanmayı, konum verilerini yayınlamayı ve bu verileri abone olmuş uygulamalar arasında paylaşmayı mümkün kılar. Ayrıca, cihaz ve uygulamalar arasındaki veri akışı, şifreleme ve kimlik doğrulama yoluyla korunur, böylece verilerin bütünlüğü ve gizliliği sağlanır.

2.3. IAM Servisi

AWS Identity and Access Management (IAM), Amazon Web Services (AWS) üzerinde kullanıcılar, gruplar, roller ve izinlerin yönetimini sağlayan bir servistir. IAM'nin temel amacı, AWS kaynaklarına erişimi güvenli bir şekilde kontrol etmek ve düzenlemektir. Bu servis, AWS üzerinde çalışan sistemlerin ve kullanıcıların hangi AWS kaynaklarına erişebileceklerini ve bu kaynakları nasıl kullanabileceklerini belirlemenize olanak tanır.

Projede, AWS Identity and Access Management (IAM) servisi, veritabanına erişim, veri yazma ve gerekli diğer işlemleri gerçekleştirme yetkilerini düzenlemek için kullanılmıştır. IAM, belirli kullanıcılara veya hizmetlere, projenin veritabanı gibi AWS kaynakları üzerindeki eylemleri sınırlı ve kontrollü bir şekilde gerçekleştirebilmeleri için gerekli izinleri tanımlamak amacıyla devreye alınmıştır. Bu sayede, veritabanına sadece yetkilendirilmiş kişi veya hizmetlerin erişmesi ve veri yazması sağlanarak, sistem güvenliğinin ve veri bütünlüğünün korunması amaçlanmıştır.

2.3.1. IAM Servisi Üzerinden Kullanıcı Oluşturma

IAM servisi kapsamında, veritabanı işlemleri ve Lambda fonksiyonları için gerekli yetkilere sahip 'Ugar' adında bir kullanıcı oluşturulmuştur. Bu kullanıcıya, projenin veritabanı ve Lambda hizmetleriyle ilgili işlemleri yapabilmesi için özel izinler atanmıştır. Kullanıcının hangi işlemleri gerçekleştirebileceğini ve bu izinlerin kapsamını detaylandıran politikalar, Şekil 2.4.'de gösterilmiştir. Bu izinler sayesinde, 'Ugar' kullanıcısının yetkili olduğu alanlarda gerekli eylemleri yapabilmesi ve sistemin güvenliğini tehlikeye atmadan verimli çalışabilmesi sağlanmıştır.

☐	Policy name 	Type	Attached entities
☐	 AmazonDynamoDBFullAccess	AWS managed	4
☐	 AWSLambdaInvocation-DynamoDB	AWS managed	1

Şekil 2.4. IAM servisi izinleri

2.4. DynamoDB Servisi

Amazon DynamoDB, Amazon Web Services (AWS) tarafından sunulan tamamen yönetilen bir NoSQL veritabanı hizmetidir. Yüksek performanslı, ölçeklenebilir ve esnek bir veritabanı çözümü olarak, büyük miktarda veriyi hızla işleyebilir ve milisaniyeler düzeyinde gecikme süreleri ile yanıt verebilir.

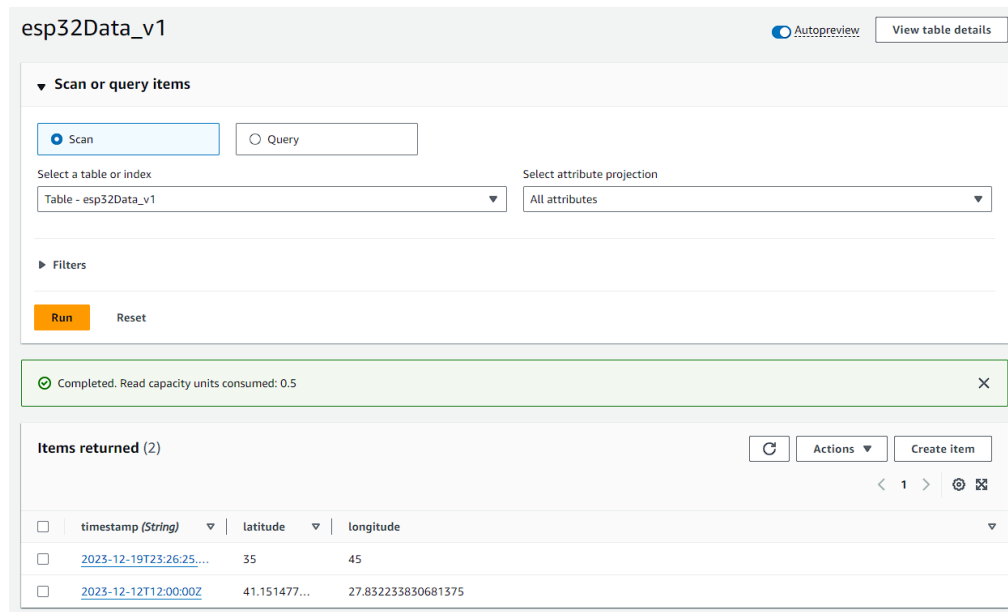
Projede, Amazon DynamoDB'nin tercih edilmesinin ana sebepleri, projenin genel altyapısının AWS üzerinde kurulu olması ve AWS Lambda servisi ile kolayca entegre edilebilir olmasıdır. AWS'nin tamamen entegre bir ekosistemi sayesinde, DynamoDB ve Lambda gibi

hizmetler arasındaki etkileşim sorunsuzdur. Bu, veri işleme ve yönetimi işlemlerinin otomatik ve etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine olanak tanır. Özellikle, Lambda fonksiyonları, DynamoDB'deki veri değişikliklerine yanıt olarak tetiklenebilir ve bu da gerçek zamanlı uygulamalar için hızlı ve esnek bir çözüm sunar. Ayrıca, AWS'nin sağladığı güvenlik, ölçeklenebilirlik ve yüksek kullanılabilirlik, projenin gereksinimlerini karşılamada önemli faktörlerdir.

2.4.1. Database Kurulumu

Proje kapsamında alınan konum verilerinin zaman damgası (timestamp), boylam (longitude) ve enlem (latitude) değerlerini içermesi gerektiğinden, veritabanının bu bilgilere göre yapılandırılması zorunludur. Bu nedenle, zaman damgasını birincil anahtar olarak kullanacak şekilde bir veritabanı oluşturulmuştur. Bu yapılandırma, veri sorgulamalarında zaman sırasına göre hızlı ve verimli bir erişim sağlar ve verilerin zaman serisi analizine uygun şekilde saklanmasını kolaylaştırır. Bu veritabanı tasarımı, projenin veri yönetimi stratejisinin temel taşlarından birini oluşturur ve zamanla ilişkili veri akışının etkin bir şekilde işlenmesini ve analiz edilmesini sağlar.

Bu gereksinimleri karşılayan database tablosu Şekil 2.5.'de gösterilmiştir.

The screenshot shows the AWS DynamoDB console interface for a table named 'esp32Data_v1'. The 'Scan or query items' section is active, with the 'Scan' option selected. The table 'esp32Data_v1' is selected, and the attribute projection is set to 'All attributes'. A green status bar indicates the scan is 'Completed. Read capacity units consumed: 0.5'. Below, the 'Items returned (2)' section shows a table with three columns: timestamp (String), latitude, and longitude. Two items are listed, each with a checkbox for selection.

	timestamp (String)	latitude	longitude
☐	2023-12-19T23:26:25....	35	45
☐	2023-12-12T12:00:00Z	41.151477...	27.832233830681375

Şekil 2.5. Database Kurulumu

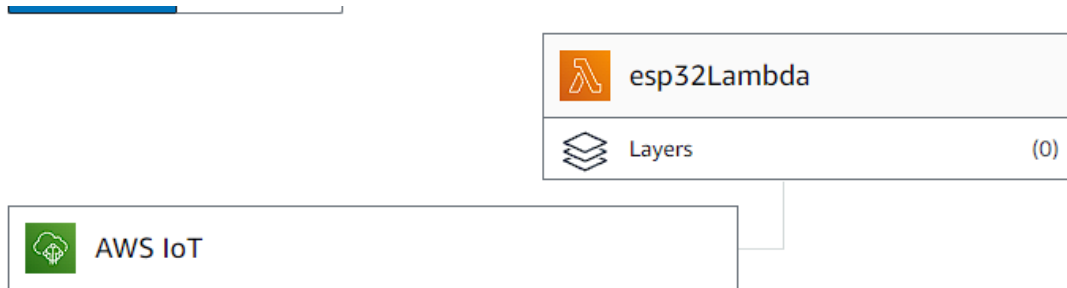
2.5. Lambda Servisi

AWS Lambda, Amazon Web Services'in sunmuş olduğu bir hesaplama hizmetidir ve kullanıcıların sunucu yönetimine ihtiyaç duymadan kod çalıştırmalarını sağlar. Bu hizmet, olay odaklı mimarilerde çok yaygın olarak kullanılır, yani Lambda fonksiyonları belirli olaylar tetiklendiğinde otomatik olarak çalışır.

Proje genelinde AWS Lambda servisi, veritabanına gelen verilerin kabul edilip edilmemesine karar verme işlevini yerine getirmek için kullanılmıştır. Bu karar mekanizması, Python dilinde yazılmış bir script tarafından Lambda fonksiyonu içinde gerçekleştirilmiştir.

2.5.1. Lambda Fonksiyonu Oluşturma

Lambda fonksiyonu oluşturulup. MQTT brokerdan gelen verileri işlemesi için AWS Iot Servisine bağlanmıştır (Şekil 2.6.'da gösterilmiştir).Lambda servisi içinde Python scripti ile (Alt bölüm 2.4.'te) anlatılan işlemler yapılmaktadır.

Şekil 2.6. Lambda fonksiyonunun Iot Core'a bağlanması

2.5.2. Lambda Servisi Python Scripti

Lambda servisine gömülü bir Python yorumlayıcısı sayesinde, Python scriptlerini bulut üzerinden çalıştırma imkanı sağlanmaktadır. Projede kullanılan Python scripti, belirli türdeki verilerin veritabanına aktarılmasını sağlamaktadır.

2.6. Rest API

Spring ile yazılmış ve bulut tabanlı bir REST API servisi kullanılarak, veritabanındaki bilgilerin mobil ve web uygulamalarına aktarılması sağlanmaktadır. Bu REST API üzerinden belirli zaman aralıklarında veri çekme ve konum bilgisi sorgulama gibi işlemler gerçekleştirilebilmekte ve sonuçları elde edilebilmektedir.

3. GÖMÜLÜ SİSTEM UYGULAMASI

Projenin gömülü sistem uygulaması tarafının genel akışı, bu uygulama özelinde yapılan geliştirmeler, kullanılan teknolojiler, hazırlanan elektronik devre ve prototip detayları proje raporunun bu bölümünde incelenecektir.

3.1. Elektronik Devre ve Prototip

Bu proje kapsamında hazırlanan elektronik devreye ait elektronik komponent listesi tablo 3.1’de belirtildiği gibidir.

Tablo 3.1. Elektronik devreye ait komponent listesi

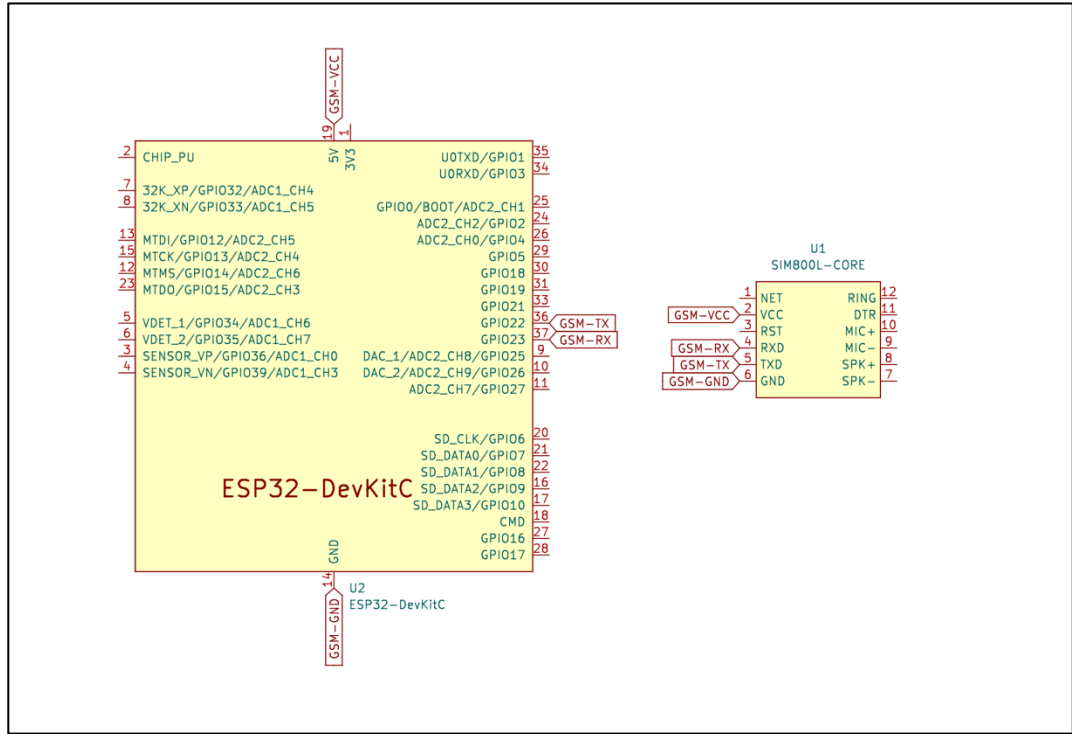
Komponent	Adet
ESP32-DevKitC	1
SIM800L GSM Modülü	1

Tablo 2.1’de belirtilen elemanlar, birbirlerine 5x10 cm delikli bakır tabla üzerinde lehimlenmek suretiyle tutturulacaklardır. Ancak projenin bu aşamasında, henüz son hal tam bir biçimde belirli olmadığından, elemanların bağlanma noktalarının değişme olasılığı bulunduğu ve elimizde bulunan maddi materyal kısıtından dolayı bu birleştirme işlemi 20 cm uzunluğunda 2.54 mm pin aralığına sahip dişi-dişi konnektörlü jumper kablo aracılığıyla yapılmıştır.

ESP32-DevKitC geliştirme kitinin 23 numaralı GPIO (General Purpose Input/Output – Genel Amaçlı Giriş/Çıkış) pinine SIM800L GSM Modülünün RX (Receiver-Alıcı) pini, ESP32-DevKitC geliştirme kitinin 22 numaralı GPIO pinine SIM800L GSM modülünün TX (Transmitter-Verici) pini, ESP32-DevKitC geliştirme kitinin 5V çıkış pinine SIM800L GSM Modülünün V_{cc} (Common Collector Voltage-Genel Toplayıcı Voltaj) pini ve ESP32-DevKitC

geliştirme kitinin GND (Ground-Toprak) pinine SIM800L GSM modülünün GND pini bağlanmıştır. Bahsi geçen bağlantıların şematiği Şekil 3.1’te gösterilmektedir.

Şekil 3.1. Araç takip sistemi devre şematiği

Devrenin genel güç girişi ESP32-DevKitC geliştirme kitinin micro USB (Universal Serial Bus-Evrensel Seri Veri Yolu) tipi dişi konnektörüne bağlanan micro USB tipi erkek konnektör kablo aracılığıyla 5V çıkış sağlayan herhangi bir güç kaynağından sağlanabilir. Devre prototip aşamasında olduğundan güç kaynağı olarak bilgisayarların USB dişi girişleri veya 5V çıkışlı power-bank kullanılmaktadır.

3.2. Gömülü Sistem Uygulamasında Kullanılan ve Kullanılacak Teknolojiler

Gömülü sistem uygulamasında C/C++, CMake, FreeRTOS, MQTT protokolü, UART (Universal Asynchronous Receiver Transmitter-Evrensel Asenkron Alıcı Verici) protokolü, hücresel ağ, ESP-IDF Freamework, Wi-Fi, webserver, HTML, CSS ve JavaScript teknolojileri kullanılmıştır ve kullanılacaktır. Bu teknolojilerin kullanım amaçları tablo 3.2.’de belirtilmiştir.

Tablo 3.2. Gömülü sistem uygulamasında kullanılan ve kullanılacak teknolojiler ve kullanım amaçları

Teknoloji	Kullanım Amacı
C/C++	C/C++ programlama dilleri, kullandığımız geliştirme kit'inin üzerinde bulunan ESP32-wroom-32 MCU'sunun programlanabilmesi için en uygun dil olduğundan ve bu dilde MCU sağlayıcısı Espressif Systems tarafından yazılmış ESP-IDF freamework'üne destek olduğundan tercih edilmiştir.
CMake	C/C++ programlama dili kullanarak tasarladığımız sistemin hiyerarşik yapısını derleyiciye bildirebilmek amacıyla ve böl ve fethet metoduyla tarafımızca tasarlanmış kütüphanelerin sisteme entegrasyonu için kullanılmıştır.
FreeRTOS	Mikrokontrolcülere işletim sistemi alt yapısı sağlayan bu teknoloji, paralel yürüten işlemlerin threadler yardımıyla tasarlanabilmesi, threadler arası iletişim altyapısı sağlaması, semaphore kullanımı vb. gerçek zamanlı işletim sistemi uygulamalarının kullanılabilmesi için tercih edilmiştir.
MQTT Protokolü	IoT cihazlarda çokça tercih edilen bu teknolojinin hafif yapısı nedeniyle ve iletişim kanalından göndereceğimiz mesajların kısıllığı nedeniyle tercih edilmiştir.
Hücresel Ağ	Projenin kullanım amacı doğrultusunda sabit olmayan araçlar üzerinde konumlandırılacağından internet erişimi ve konum bilgisinin sağlanması amacıyla tercih edilmiştir.
UART Protokolü	Mikrokontrolcü ile GSM modülü arasındaki iletişimin sağlanması için, GSM modülü sağlayıcısı tarafından seçilmiş olan bu protokol ile modül ve mikrokontrolcü arasındaki iletişim sağlanmıştır. Aynı zamanda mikrokontrolcü'ye bilgisayar üzerinden kod atılırken geliştirme kitinin içerisinde bulunan USB-TTL çipi aracılığıyla UART protokolü kullanılmaktadır.
HTML, CSS ve JavaScript	Webserver üzerinde yayımlanacak olan web sitesinin tasarımının yapılması için kullanılacaktır.

ESP-IDF Freamework	ESP32-DevKitC geliştirme kitinin üzerinde bulunan ESP32-wroom-32 mikrokontrolcü modülünün sağlayıcısı tarafından hazırlanmış bu freamework yardımıyla mikrokontrolcü üzerinde yapılacak işlemlerin daha yüksek seviyeli bir şekilde bir dil yapısı kullanılarak tasarlanması, işlemlerin kolaylaştırılması ve kod okunurluğunun artırılması için tercih edilmiştir.
Wi-Fi	ESP32-wroom-32 mikrokontrolcü modülünün içerisine yerleştirilmiş Wi-Fi modülü, bu projede kullanılan ve kişiselleştirme yapılmak istenilebilecek konfigürasyonların yapılabilmesi için access point modunda Wi-Fi yayını yapılması ve bu yayın üzerinden gerekli yönlendirme sayfalarına erişim yapılması için kullanılacaktır.
Webserver	Yapılan Wi-Fi yayını aracılığıyla, mikrokontrolcü üzerinde ayağa kaldırılan webserver tasarlanmış bir web sitesini yayınlama amacıyla kullanılacaktır.

3.3. Gömülü Sistem Uygulamasının Genel Akışı

Gömülü sistem uygulamasının genel amacı anlık konum bilgisini 3 saniyede bir bulut sistemine ileterek mobil uygulama veya web uygulaması ile cihazın yerleştirilmiş olduğu aracın takibinin sağlanmasıdır.

Cihaza güç verildiği anda bootloader ayağa kalkar ve mikrokontrolcüye bir kod akışı olup olmadığını kontrol eder. Cihaza bir kod akışı varsa alımı başlatır ve programı mikrokontrolcünün gerekli flash bölgelerine yazar. Eğer kod akışı yoksa halihazırda mikrokontrolcü flashında yazılı programın başlangıcından akış devam eder. Bu noktada mikrokontrolcüye kodun önceden yüklenildiği varsayılarak anlatım yapılacaktır.

Mikrokontrolcü flash'ında yazılı araç takip sistemi programının akışı dosya sisteminin başlatılması ile başlar. Dosya sistemi; MQTT brokeri ile başarılı bağlantı kurmak için gerekli kullanıcı adı, şifre, broker adresi, CA (Certificate Authoriy-Sertifika Otoritesi) sertifikası, kullanıcı sertifikası ve kullanıcı anahtarı; diğer belirtilen yapılandırılmaların kullanıcı tarafından düzenlenmesine izin verebilmek için yapılan Wi-Fi yayınının SSID (Service Set

Identifier-Hizmet Kümesi Tanımlayıcı) ve şifre bilgileri, bu yayından erişilecek webserver bilgileri, webserver ile yayımlanacak olan sayfanın kodlarının depolanmasını, erişilmesini ve manipüle edilmesini sağlar. Dolayısıyla hayati önem taşır ve başlatılamazsa akışın devamındaki işlemlerin yapılması mümkünsüz hale gelir. Dosya sisteminin başlatılamadığı tespit edilirse, programın en başına geri dönülür ve dosya sistemi başlatılana kadar bu döngü devam eder. Dosya sistemi başlatıldığında dosya sisteminden yukarıda bahsi geçen tüm yapılandırma bilgileri çekilerek gerekli değişkenlere aktarılır ve programın devamında kullanılmak üzere hazır hale getirilir.

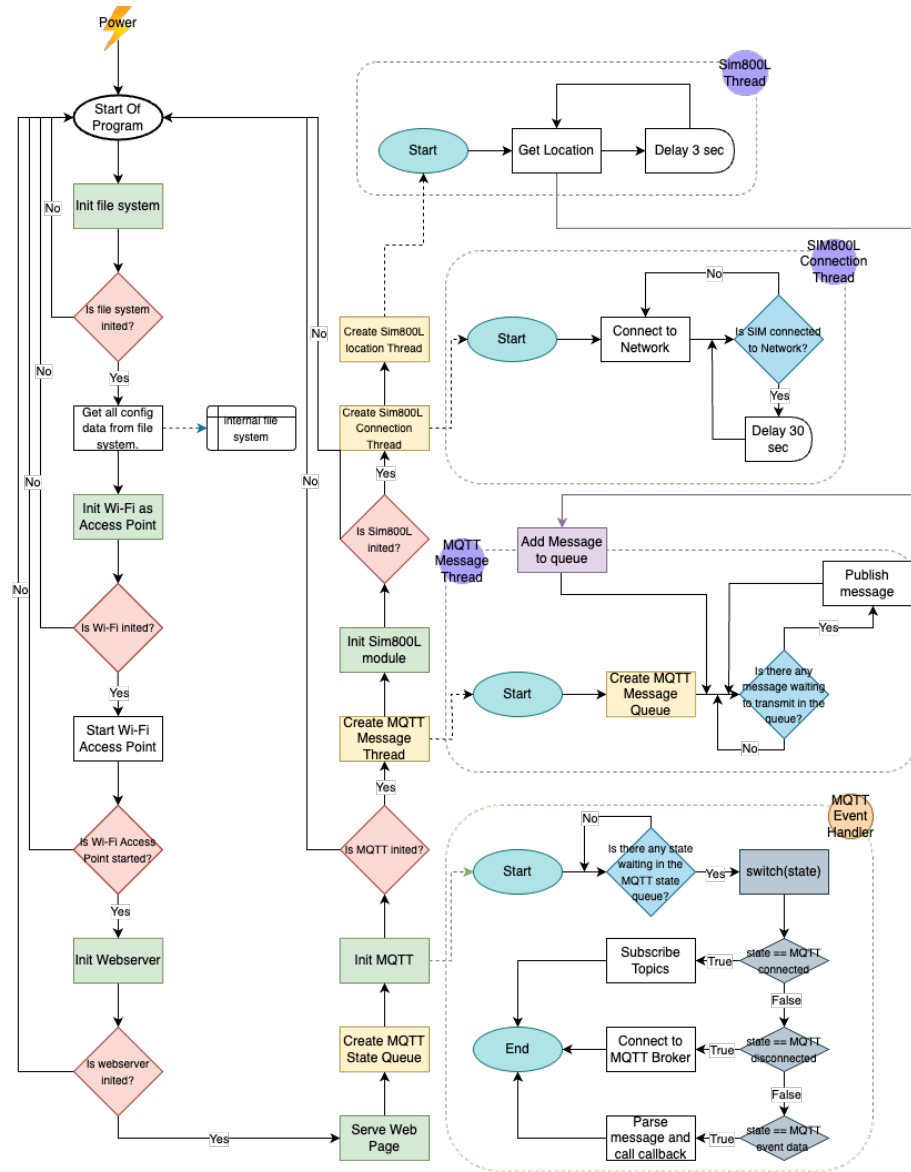
Wi-Fi erişim noktası modunda, daha önceden belirlenmiş SSID ve şifre ile başlatılır. Ardından webserver başlatılır ve daha önceden mikrokontrolcünün flashına kaydedilmiş web sayfasının servisi için bir thread oluşturulur. Bu thread web servisinin ayakta kalmasını ve servis edilmesini kontrol eder. Web sayfasının Wi-Fi ve webserverin başlatılamaması program yapılandırmalarının düzenlenememesi gibi hayati bir öneme sahip olduğundan eğer başlatılamazlarsa program başlangıcına geri dönülür ve gereklilikler başlatılana kadar döngü devam eder.

MQTT brokerına bağlantı için gerekli konfigürasyonlar tamamlanmış olduğundan akış MQTT clientinin başlatılması ile devam eder. MQTT clientinin başlatılması, cihazın uzaktan kontrol edilebilmesi ve asıl işlevini yerine getirebilmesi için olmazsa olmaz bir niteliklerden biri olduğundan eğer client başlatılamazsa program başlangıcına geri dönülür ve client başlatılana kadar döngü devam eder. MQTT clienti, esp-idf freameworkü tarafından sağlanan MQTT API'si aracılığıyla başlatılır. Bu API arka planda MQTT clienti için bir thread yaratır. Bu thread basitçe MQTT brokerına bağlantıyı sağlayan ve bağlantı aşamaları, abonelik, abonelikten çıkış, abone olunan konulara gelen mesaj, gönderilen mesajlar vb. durumları bildiren bir geri bildirici durum makinesidir. Bu durumları işleyebilmek için API fonksiyonuna bir durum yakalayıcı (event handler) fonksiyon verilir, bu fonksiyon durumları işler. Ayrıca cihaz tarafından basılacak mesajları takip etmek ve hiçbirini kaçırmamak için bir mesaj kuyruğu yaratılır ve bu yaratılan kuyruğa mesaj eklendiğinde bu mesajları yakalayan bir tüketici thread yaratılır. Bu tüketici thread sürekli kuyruğu kontrol ederek sıradaki mesajları yayımlar.

MQTT işlemleri başlatıldıktan sonra internet, konum gibi bilgilerin sağlanması için SIM800L hücresel modülü başlatılır. Hücresel modülün başlatılması hayati bir önem taşıdığından eğer modül başlatılamazsa program başlangıcına geri dönülür ve modül başlatılana

kadar döngü devam eder. Hücresel modül başlatıldıktan sonra internet bağlantısını kontrol eden bir bağlantı threadi başlatılır. Bu bağlantı threadi 30 saniye aralıklarla ağ bağlantısını kontrol eder ve bağlantı kopmuşsa tekrar bağlantıyı sağlar. Bağlantı threadinin ardından bir konum threadi başlatılır. Konum threadi 3 saniye aralıklarla modülden konum verisini talep eder ve gelen konum verisini bir mesaja çevirerek MQTT mesaj kuyruğuna bırakır.

Programın bundan sonraki aşamalarında artık genel akışta bir aksiyon alınmaz. Gerekli tüm mekanizmalar artık oluşturulmuştur. Sistem, başlatılmış ve yaşamaya devam eden threadler ve geri bildirim mekanizmaları ile hayatına devam eder.

Şekil 3.2 Gömülü sistem yazılımının akış diyagramı

3.4. Gömülü Sistem Uygulamasında Yapılan Geliştirmeler

Gömülü sistem uygulamasının bu aşamasında, uygulamanın bağımlı olduğu kütüphanelerin geliştirilmesine odaklanılmıştır. Esp-idf freameworkünün kullanımını kolaylaştıracak, birden fazla adımda tamamlanan işlemleri tek adımda yapılabilir hale getiren bu kütüphaneler sırasıyla şunlardır: MORO_COMMON, MORO_MQTT, MORO_SIM800L ve MORO_WEBSERVER.

3.4.1. MORO_COMMON Kütüphanesi

Bu kütüphanenin genel amacı uygulama boyunca kullanılacak fonksiyonların tekrar tekrar yazılmasını engellemektir. Bu doğrultuda, bu kütüphanede, yönlendirilebilir ve seviyesi ayarlanabilir log (kayıt-kütük) fonksiyonları, joker karakter eşleştirme (wildcard matching) fonksiyonu, ayırma (split) fonksiyonu, EFUSE MAC (Media Access Control-Medya Erişim Kontrol) adresini getiren fonksiyon ve çip içerisinde gömülü Wi-Fi modülüne ait MAC adresini getiren fonksiyon yazılmıştır.

Bu altbölümün devamında açıklanan kodların bütününün hazırlanabilmesi için kullanılan hazır kütüphaneler aşağıda sıralandığı gibidir.

- stdbool.h
- stdint.h
- stdio.h
- map
- string
- vector
- cJSON.h
- driver/gpio.h
- driver/uart.h
- esp_cpu.h
- esp_efuse.h
- esp_efuse_table.h
- esp_log.h
- esp_mac.h
- esp_rom_efuse.h
- esp_system.h
- freertos/FreeRTOS.h
- freertos/event_groups.h
- freertos/portmacro.h
- freertos/semphr.h
- freertos/task.h
- lwip/err.h
- lwip/sys.h
- sdkconfig.h

MORO_COMMON kütüphanesinin başlık dosyası içeriği Şekil 3.3.'te görüldüğü gibidir.

```
...
int moro_log_write(uint8_t log_level_macro, const char* format, ...);

#define ANSI_COLOR_BLACK "\033[1;30m" // 000
#define ANSI_COLOR_RED "\033[1;31m" // 100
#define ANSI_COLOR_GREEN "\033[1;32m" // 010
#define ANSI_COLOR_YELLOW "\033[1;33m" // 011
#define ANSI_COLOR_BLUE "\033[1;34m" // 001
#define ANSI_COLOR_MAGENTA "\033[1;35m" // 101
#define ANSI_COLOR_CYAN "\033[1;36m" // 011
#define ANSI_COLOR_WHITE "\033[1;37m" // 111
#define ANSI_COLOR_RESET "\033[0m" // 0

#define MORO_LOG_LEVEL_NONE 0
#define MORO_LOG_LEVEL_ERROR 1
#define MORO_LOG_LEVEL_WARNING 2
#define MORO_LOG_LEVEL_INFO 3
#define MORO_LOG_LEVEL_DEBUG 4
#define MORO_LOG_LEVEL_VERBOSE 5

#define MORO_LOG_NO_COLOR 0
#define MORO_LOG_COLORED 1

#ifdef CONFIG_MORO_LOG_LEVEL
#define MORO_LOG_LEVEL CONFIG_MORO_LOG_LEVEL
#else
#define MORO_LOG_LEVEL MORO_LOG_LEVEL_NONE
#endif

#ifdef CONFIG_MORO_LOG_COLOR_LEVEL
#define MORO_LOG_COLOR_LEVEL CONFIG_MORO_LOG_COLOR_LEVEL
#else
#define MORO_LOG_COLOR_LEVEL MORO_LOG_NO_COLOR
#endif

#if MORO_LOG_COLOR_LEVEL >= MORO_LOG_COLORED
#define MORO_LOGFORMATDETAILED(color, logchar, tmstamp, format) color "[%c:%u][%s:%u %s()]:" format "\n" ANSI_COLOR_RESET, logchar, tmstamp, __FILE__, __LINE__, __FUNCTION__

#define MORO_LOGFORMATSIMPLE(color, logchar, tmstamp, format) color "[%c:%u]" format "\n" ANSI_COLOR_RESET, logchar, tmstamp
#else
#define MORO_LOGFORMATDETAILED(color, logchar, tmstamp, format) "[%c:%u][%s:%u %s()]:" format "\n", logchar, tmstamp, __FILE__, __LINE__, __FUNCTION__
#define MORO_LOGFORMATSIMPLE(color, logchar, tmstamp, format) "[%c:%u]" format "\n", logchar, tmstamp
#endif

#if MORO_LOG_LEVEL >= MORO_LOG_LEVEL_ERROR
#define MORO_LOGE(format, ...) moro_log_write(MORO_LOG_LEVEL_ERROR, MORO_LOGFORMATDETAILED(ANSI_COLOR_RED, 'E', esp_log_timestamp(), format), ##__VA_ARGS__)
#else
#define MORO_LOGE(format, ...)
#endif

#if MORO_LOG_LEVEL >= MORO_LOG_LEVEL_WARNING
#define MORO_LOGW(format, ...) moro_log_write(MORO_LOG_LEVEL_WARNING, MORO_LOGFORMATDETAILED(ANSI_COLOR_YELLOW, 'W', esp_log_timestamp(), format), ##__VA_ARGS__)
#else
#define MORO_LOGW(format, ...)
#endif

#if MORO_LOG_LEVEL >= MORO_LOG_LEVEL_INFO
#define MORO_LOGI(format, ...) moro_log_write(MORO_LOG_LEVEL_INFO, MORO_LOGFORMATDETAILED(ANSI_COLOR_GREEN, 'I', esp_log_timestamp(), format), ##__VA_ARGS__)
#else
#define MORO_LOGI(format, ...)
#endif

#if MORO_LOG_LEVEL >= MORO_LOG_LEVEL_DEBUG
#define MORO_LOGD(format, ...) moro_log_write(MORO_LOG_LEVEL_DEBUG, MORO_LOGFORMATDETAILED(ANSI_COLOR_MAGENTA, 'D', esp_log_timestamp(), format), ##__VA_ARGS__)
#else
#define MORO_LOGD(format, ...)
#define _MORO_LOGD(format, ...)
#endif

#if MORO_LOG_LEVEL >= MORO_LOG_LEVEL_VERBOSE
#define MORO_LOGV(format, ...) moro_log_write(MORO_LOG_LEVEL_VERBOSE, MORO_LOGFORMATDETAILED(ANSI_COLOR_WHITE, 'V', esp_log_timestamp(), format), ##__VA_ARGS__)
#else
#define MORO_LOGV(format, ...)
#endif

std::vector<std::string> split(const char* str, char delimiter);

bool wildcard_match(const char* pattern, const char* value);

You, last month | 1 author (You)
typedef struct {
    uint8_t mac[6];
    char mac_str[18];
} moro_mac_t;

esp_err_t get_efuse_mac(moro_mac_t* ef_mac);

esp_err_t get_wifi_mac(moro_mac_t* wi_mac);
```

Şekil 3.3. MORO_COMMON kütüphanesinin başlık dosyası içeriği

Yönlendirilebilir ve seviyesi ayarlanabilir log fonksiyonlarının genel amacı, uygulamanın akışının nerede olduğunu bildiren bildirimlerin UART monitör, Websocket, MQTT vb. farklı platformlardan izlenebilir hale gelmesidir. Bu doğrultuda özelleştirilmiş bir printf fonksiyonu yazılmıştır. Bu fonksiyon `moro_log_write` fonksiyonudur. `moro_log_write` fonksiyonu printf fonksiyonuna benzer bir biçimde değişken (variadic) parametrelili bir fonksiyondur. `moro_log_write` fonksiyonu, `MORO_COMMON` kütüphanesinin başlık dosyası içerisinde 4 farklı renkte ve 4 seviyede görünür olacak şekilde makrolar ile sarılmıştır.

Joker karakter eşleştirme (wildcard matching) fonksiyonunun genel amacı, verilen bir karakter dizisi modelinin, verilen diğer karakter dizisi içerisinde olup olmadığını döndürmektir. Bu doğrultuda iki parametrelili ve dönüş değeri bool tipinde olan `wildcard_match` fonksiyonu yazılmıştır. `wildcard_match` fonksiyonunun birinci parametresi aranan modele ait karakter dizisini, ikinci parametresi ise modelin arandığı karakter dizisidir.

Ayrırma (split) fonksiyonunun genel amacı, verilen karakter dizisini verilen sınırlayıcı ile parçalara bölmek ve bu parçaları bir karakter katarı vektörü içerisinde döndürmektir. Bu doğrultuda iki parametrelili ve dönüş değeri `std::vector<std::string>` tipinde olan `split` fonksiyonu yazılmıştır. `split` fonksiyonunun birinci parametresi içerisinde arama yapılan karakter dizisi, ikinci parametresi ise aranan sınırlayıcı karakterdir.

EFUSE MAC adresini getiren fonksiyonun genel amacı, esp çiplerinin içerisinde bulunan ve tek sefer yazım yaptıktan sonra yazma teline giden sigortayı patlatarak tekrar yazım işlemini engelleyen hafıza bölgesine yazılan özelleştirilmiş ürün MAC adresinin okunabilmesini sağlamaktır. Bu doğrultuda bir parametrelili ve dönüş değeri `esp_err_t` olan `get_efuse_mac` fonksiyonu yazılmıştır. `get_efuse_mac` fonksiyonunun parametresi bu fonksiyonda ve az sonra açıklanacak `get_wifi_mac` fonksiyonunda kullanılmak üzere tanımlanmış `moro_mac_t` yapısı tipinde bir işaretçidir. `moro_mac_t` yapısı iki adet bileşenden oluşur. Bu bileşenlerden birincisi `uint8_t` tipinde, 6 elemanlı, `mac` isimli bir dizi; ikincisi ise `char` tipinde, 18 elemanlı, `mac_str` isminde bir dizidir.

Çip içerisinde gömülü Wi-Fi modülüne ait MAC adresini getiren fonksiyonun genel amacı, ESP32 mikrokontrolcü modülünün içerisinde olan Wi-Fi çipine ait MAC adresinin okunmasını sağlamaktır. Bu doğrultuda, bir parametrelili ve dönüş değeri `esp_err_t` olan

get_wifi_mac fonksiyonu yazılmıştır. get_wifi_mac fonksiyonunun parametresi moro_mac_t tipinde bir işaretçidir.

3.4.2. MORO_MQTT Kütüphanesi

Bu kütüphanenin genel amacı tüm MQTT client işlemlerinin bir yerde yapılarak dışarıdan yalnızca birkaç fonksiyon vasıtasıyla gerekli konulara gerekli yerde abone olunmasını sağlamak ve bağlantı kopması gibi durumlarda dışarıdan herhangi bir müdahale olmaksızın işlemleri devam ettirebilmektir. Bu doğrultuda, bu kütüphanede, MQTT clientini başlatan fonksiyon, MQTT’de belirli bir konuda yayın yapan fonksiyon, belirtilen MQTT konusuna abone olup bu konudan mesaj geldiğinde atanan tetikleyici fonksiyonu çalıştıran fonksiyon, belirtilen MQTT konusuna abonelikten çıkan fonksiyon, MQTT clientinin MQTT brokerına bağlı olup olmadığını dönen fonksiyon, MQTT yapılandırmaları değiştirildiğinde çalıştırılacak fonksiyon, MQTT durumları karşısında çalıştırılmak istenen fonksiyonların atanabileceği fonksiyon yazılmıştır.

Bu altbölümün devamında açıklanan kodların bütünü hazırlanabilmesi için kullanılan hazır kütüphaneler aşağıda sıralandığı gibidir.

- list
- MORO_COMMON.h
- lwip/dns.h
- lwip/netdb.h
- lwip/sockets.h
- mqtt_client.h
- sdkconfig.h

MORO_MQTT kütüphanesinin başlık dosyası içeriği Şekil 3.4’te belirtildiği gibidir.

```
#define _MQTT_MAX_TOPIC_LEVELS (7)
```

```
static const char* MQTT_AUTH_TYPE_NONE = "none";  
static const char* MQTT_AUTH_TYPE_CERTIFICATE = "certificate";  
static const char* MQTT_AUTH_TYPE_BASIC = "basic";  
static const char* MQTT_AUTH_TYPE_BASIC_AND_CERTIFICATE = "basic_certificate";  
static const esp_transport_handle_t MQTT_CUSTOM_TRANSPORT = NULL;
```

You, last month | 1 author (You)

```
typedef struct {  
    char endpoint[128];  
    char auth_type[25]; // can be basic, certificate or basic_and_certificate  
    char username[128];  
    char password[128];  
  
    char* ca_cert;  
    size_t ca_cert_size;  
  
    char* client_cert;  
    size_t client_cert_size;  
  
    char* client_key;  
    size_t client_key_size;  
  
    char device_mac[18];  
    char last_will_topic[128];  
} mqtt_configurations_t;
```

You, last month | 1 author (You)

```
typedef enum {  
    _MQTT_EVENT_CONNECTED_,  
    _MQTT_EVENT_DISCONNECTED_  
} mqtt_event_t;  
  
typedef void (*mqtt_event_handler_callback_t)(mqtt_event_t* event);  
  
typedef esp_err_t (*mqtt_subscription_callback_t)(const char* topic, const char* payload, size_t payload_len);  
  
esp_err_t init_mqtt(mqtt_configurations_t* mqtt_configurations);  
  
esp_err_t mqtt_publish(const char* topic, char* data);  
  
esp_err_t mqtt_subscribe_and_set_callback(const char* topic, mqtt_subscription_callback_t callback);  
  
esp_err_t mqtt_unsubscribe(char* topic);  
  
bool mqtt_is_connected();  
  
esp_err_t mqtt_configurations_changed(mqtt_configurations_t* mqtt_configurations);  
  
esp_err_t mqtt_set_event_handler(mqtt_event_handler_callback_t callback);
```

Şekil 3.4. MORO_MQTT kütüphanesinin başlık dosyası içeriği

MQTT clientini başlatan fonksiyonun amacı, fonksiyona verilen yapılandırmalar ile MQTT clientini başlatmak, MQTT durum yakalayıcı fonksiyonu atamak, MQTT mesajlarının eklendiği kuyruğu ve bu kuyruğun tüketildiği threadi başlatmaktır. Bu doğrultuda bir parametrelili ve dönüş tipi `esp_err_t` olan `init_mqtt` fonksiyonu yazılmıştır. `init_mqtt`

fonksiyonunun parametresi tarafımızca tanımlanmış `mqtt_configurations_t` yapısı tipinde tanımlanmış işaretçidir. `mqtt_configurations_t` yapısı on iki bileşenden oluşur. Bu bileşenler Şekil 3.4.'te açıkça görülmektedir.

MQTT'de belirli bir konuda yayın yapan fonksiyonun amacı; verilen mesajı verilen konuda yayımlamak üzere MQTT mesaj kuyruğuna göndermektir. Bu doğrultuda iki parametrelili ve dönüş tipi `esp_err_t` olan `mqtt_publish` fonksiyonu tanımlanmıştır. `mqtt_publish` fonksiyonunun birinci parametresi mesajın basılacağı konuyu bildiren karakter dizisidir, ikinci parametresi ise konuya basılacak mesajı bildiren karakter dizisidir.

Belirtilen MQTT konusuna abone olup bu konudan mesaj geldiğinde atanan tetikleyici fonksiyonu çalıştıran fonksiyon, `mqtt_subscribe_and_set_callback` fonksiyonudur. `mqtt_subscribe_and_set_callback` fonksiyonunun iki parametresi vardır. Birincisi abone olunacak konunun tutulduğu karakter dizisi, ikincisi ise tetikleyici fonksiyonun işaretçisidir. Bu fonksiyon içerisinde öncelikle verilen konuya abone olunur, ardından evrensel alanda tutulan ve program boyu hayatta kalan konu ve tetikleyici çiftlerini taşıyan vektöre ekleme yapar. MQTT clienti başlatıldığında başlatılan MQTT durum yakalayıcı fonksiyonu abone olunan konulardan birinde bir yakalama yaptığında bu vektörün içerisindeki konular arasında `MORO_COMMON` kütüphanesinde bulunan `wildcard_match` fonksiyonu yardımıyla arama yapar ve eşleşme sağlanan konunun tetikleyici fonksiyonu çalıştırılır.

Belirtilen MQTT konusuna abonelikten çıkan fonksiyon `mqtt_unsubscribe` fonksiyonudur. Bu fonksiyon sadece abonelikten çıkılacak konunun taşındığı karakter dizisini parametre olarak alır. Bu fonksiyon öncelikle verilen konuya olan aboneliğinden ayrılır ve ardından bu konuyu evrensel alanda tutulan vektör içerisinde arar ve vektörden konu ve tetikleyici çiftini siler.

MQTT clientinin MQTT brokerına bağlı olup olmadığını dönen fonksiyon, kaynak kod dosyası içerisinde evrensel alanda tutulan ve içerisinde boolean olarak clientin brokera bağlı olup olmadığını tutan değişkenin değerini döndürür.

MQTT yapılandırmaları değiştirildiğinde çalıştırılacak fonksiyon `mqtt_configurations_changed` fonksiyonudur. `mqtt_configurations_changed` fonksiyonunun parametresi tarafımızca tanımlanmış `mqtt_configurations_t` yapısı tipinde tanımlanmış

işaretçidir ve dönüş değeri esp_err_t'dir. Bu fonksiyon önceki yapılandırmalarla oluşturulan clienti yok eder, tüm aboneliklerden çıkar ardından gönderilen parametre ile init_mqtt fonksiyonunu çalıştırır. Burada, global alanda depolanan aboneliklerin bilgisini tutan vektör öldürülmez veya bu vektörden çıkartılma yapılmaz. Dolayısıyla; client, brokera tekrar bağlandığında durum makinası, durum yakalayıcı fonksiyonu çalıştırır ve durum yakalayıcı fonksiyon vektör içerisindeki tüm konulara tekrar abone olur.

MQTT durumları karşısında çalıştırılmak istenen fonksiyonların atanabileceği fonksiyon mqtt_set_event_handler fonksiyonudur. Bu fonksiyon bir parametre alır ve bu parametre çalıştırılması istenen fonksiyonun işaretçisidir. Bu işaretçi, global alanda tutulan başka bir işaretçi içerisine depolanır ve tetiklenmesi gereken durumlarda bu işaretçi yardımıyla çalıştırılır. Bu fonksiyonun dönüş değeri esp_err_t'dir.

3.4.3. MORO_SIM800L Kütüphanesi

Bu kütüphanenin genel amacı SIM800L hücrel modülü ile yapılacak olan UART haberleşmesini kütüphane dışına yansıtmadan, yalnızca gerekli fonksiyonların kullanımını sağlayarak modülün kullanılmasını sağlamaktır. Bu doğrultuda, projenin bu aşamasında, haberleşmeyi başlatan fonksiyon, haberleşmeyi bitiren fonksiyon, SMS (Short Message Service-Kısa Mesaj Servisi) gönderen fonksiyon ve SIM800L hücrel modülüne komut gönderen fonksiyon tanımlanmıştır.

MORO_SIM800L kütüphanesinin başlık dosyası içeriği Şekil 2.5.'te belirtildiği gibidir.

```
class MORO_SIM800L {
public:
    static esp_err_t init(gpio_num_t tx, gpio_num_t rx, int buff_size, int baud_rate, char *pin = NULL);

    static esp_err_t deinit();

    static esp_err_t send_sms(const char *phone_number, const char *message, const char *callback = NULL, uint8_t timeout_ms = 0, uint8_t retry = 1);

private:
    static esp_err_t send_command(const char *command, const char *callback, int timeout_ms = 0, uint8_t retry = 1,
                                  char *response = NULL, uint8_t response_size = 0, uint8_t *response_len = NULL,
                                  uint8_t *response_index = NULL);
};

extern MORO_SIM800L *MORO_SIM800L;
```

Şekil 3.5. MORO_SIM800L kütüphanesinin başlık dosyası içeriği

init fonksiyonunun genel amacı, haberleşmeyi başlatmak ve haberleşmenin başlatılıp başlatılmadığını kontrol etmektir. SIM800L hücresel modülü, ESP32-wroom-32 (kısaca ESP32) mikroişlemci modülü ile UART protokolü aracılığıyla konuşur. Bu nedenle ESP32 mikroişlemci modülü üzerinde UART haberleşme protokolünü belirli pinler üzerinde başlatmak ve protokoldeki haberleşmenin baud rate, veri bitleri, durma bitleri, parity gibi parametrelerini belirleme işlemlerini belirlemek için bu fonksiyon yazılmıştır. UART protokolü ESP32 mikroişlemci modülü üzerinde başlatıldıktan sonra SIM800L hücresel modülünün başlatılması, SIM (Subscriber Identity Module-Abone Kimlik Modülü) kartının PIN (Personal Identification Number-Kişisel Kimlik Numarası) kodu sorgulaması, eğer PIN kodu varsa PIN kodu gönderilerek SIM kartına erişim sağlanması işlemleri yapılarak modüller arası iletişim teyit edilir. Bu fonksiyon RX pin numarası, TX pin numarası, haberleşme hızı ve varsa SIM kartına ait PIN kodu parametrelerini alır ve esp_err_t dönüş tipine sahiptir.

Haberleşmeyi bitiren fonksiyon, deinit fonksiyonudur. deinit fonksiyonunun genel amacı init fonksiyonu ile başlatılan UART haberleşmesinin sonlandırılmasıdır. Bu fonksiyon herhangi bir parametre almaz ve esp_err_t dönüş tipine sahiptir.

SMS gönderen fonksiyon send_sms fonksiyonudur. send_sms fonksiyonu SMS gönderilecek telefon numarasını, gönderilecek mesajı, eğer varsa mesaj gönderildikten sonra çalıştırılacak fonksiyonu, beklenecekse kaç ms beklenileceğini ve işlemin kaç defa deneneceğini parametre olarak alır ve esp_err_t dönüş tipine sahiptir. Bu fonksiyon içerisinde SIM800L hücresel modülüne SMS göndertirebilmek için gerekli komutlar sırası ile UART konuşması yapılarak modüle gönderilir.

SIM800L hücresel modülüne komut gönderen fonksiyon send_command fonksiyonudur. Bu fonksiyon sınıf içerisinde gizli bir fonksiyondur ve dışarıdan çağırılamaz. Modül ile haberleşmenin sadece bu sınıf içerisinde yapılması istendiğinden bu fonksiyon dışarıdan çağırılamaz bir biçimde tanımlanmıştır. Bu fonksiyon gönderilecek komutu, komut gönderiminden sonra yapılacak işlemlere ait fonksiyonu, ms cinsinden beklenecek süreyi, kaç defa komut gönderiminin deneneceğini, komut gönderiminden sonra gelecek cevap biliniyorsa bu cevabı, bu cevabın uzunluğunu, cevabın uzunluğu bilinmiyorsa cevabın uzunluğunun döndürüleceği değişkenin adresini ve cevabın içerisinde işleme alınacak tümcenin hangi indekste başladığını parametre olarak alır ve esp_err_t dönüş tipine sahiptir.

MORO_SIM800L kütüphanesinde tanımlanan fonksiyonlar yukarıda belirtildiği gibidir ancak bu kütüphanenin işlemleri henüz bitmemiştir.

3.4.4. MORO_WEBSERVER Kütüphanesi

Bu kütüphanenin genel amacı cihaz konfigürasyonlarının düzenleneceği içeriğin yayımlanacağı webserver alt yapısının ayağa kaldırılması, bitim noktalarının eklenerek bu bitim noktalarına istek geldiğinde yapılacak işlemlerin belirlenmesi, bitim noktalarının silinmesi, sunulan sayfaya giriş ve çıkışlarda çalıştırılacak fonksiyonların belirlenmesi ve webserverin durdurulması veya yeniden başlatılması işlemlerinin yapılmasıdır.

MORO_WEBSERVER kütüphanesinin başlık dosyası içeriği şekil 2.6.'da belirtildiği gibidir.

```
/*
 * This function definition is used to define a handler for a httpd server.
 */
typedef esp_err_t (*webserver_httpd_handler_t)(httpd_req_t *req);

typedef int (*webserver_open_fn_t)(void *handle, int sockfd);

typedef void (*webserver_close_fn_t)(httpd_handle_t handle, int sockfd);

//===== WEBSERVER RELEATED =====
esp_err_t start_webserver(void);

esp_err_t stop_webserver(void);

esp_err_t reboot_webserver(void);

esp_err_t add_http_endpoint(const char *uri, httpd_method_t method, webserver_httpd_handler_t handler, bool is_websocket, void *user_ctx);

esp_err_t remove_http_endpoint(const char *uri, httpd_method_t method);

esp_err_t add_open_fn(webserver_open_fn_t open_fn);

esp_err_t add_close_fn(webserver_close_fn_t close_fn);
//=====
```

Şekil 3.6. MORO_WEBSERVER kütüphanesinin başlık dosyası içeriği

Webserver alt yapısının ayağa kaldırılması işlemi için start_webserver fonksiyonu tanımlanmıştır. Bu fonksiyon, ESP-IDF freameworkünün sağlamış olduğu API fonksiyonlarına gönderilecek parametrelerin hazırlanması, gerekli API fonksiyonlarının doğru sıra ile çağırılması ile 192.168.4.1 yerel IP adresi ile erişilebilen bir webserver ayağa kaldırır. Bu fonksiyon hiçbir parametre almaz ve esp_err_t dönüş tipine sahiptir.

Bitim noktalarının (endpoint) eklenerek bu bitim noktalarına istek geldiğinde yapılacak işlemlerin belirlenmesini sağlayan fonksiyon add_http_endpoint fonksiyonudur. Bu fonksiyon,

bitim noktasının (endpoint) erişim adresinin ne olacağını, hangi method için (GET, POST, PUT vb.) bu bitim noktasının (endpoint) tanımlandığını, bu bitim noktası (endpoint) çağrıldığında çalıştırılacak geribildirim fonksiyonunun bellek adresini, bu bitim noktasının bir websocket olup olmadığını, varsa kullanıcı parametrelerini parametre olarak alır ve esp_err_t dönüş tipine sahiptir. Bu fonksiyon, evrensel alanda tutulan, bitim noktası adresi-geribildirim noktası (uri-callback) çiftlerinin tutulduğu bir listeye ekleme yapar. Dolayısıyla bu fonksiyon webserver başlatılmadan önce veya sonra çalıştırılsa dahi kütüphane kullanıcısının istediği tüm bitim noktaları hayata geçirilir.

Bitim noktalarının silinmesi işlemlerinin yapılabileceği fonksiyon `remove_http_endpoint` fonksiyonudur. Bu fonksiyon, listeden bitim noktası adresi-geribildirim noktası (uri-callback) çiftini siler ve eğer yayım devam ediyorsa bu adresin yayımını durdurur. Bu fonksiyon parametre olarak bitim noktası adresini ve methodunu alır. (Parametre olarak methodun alınmasının sebebi aynı bitim noktası adresinin birden fazla method için kullanılabilir olmasıdır.) Bu fonksiyon esp_err_t geri dönüş tipine sahiptir.

Sunulan sayfaya giriş ve çıkışlarda çalıştırılacak fonksiyonların belirlenmesi için `add_open_fn` ve `add_close_fn` fonksiyonları tanımlanmıştır. Bu fonksiyonlar parametre olarak alınan fonksiyon işaretçilerinin tutulmasını sağlar ve webserver çıkış veya giriş tespit ettiğinde adresleri tutulan bu fonksiyonların çalıştırılması sağlar.

Webserverin durdurulması işleminin yapıldığı fonksiyon `stop_webserver` fonksiyonudur. Bu fonksiyon herhangi bir parametre almaz ve esp_err_t geri dönüş tipine sahiptir. Bu fonksiyon bitim nokta adreslerinin tutulduğu liste, fonksiyon parametrelerinin tutulduğu işaretçi değişkenler gibi değişkenlerin bellek temizlemelerini yaparak webserver yayımının durdurulmasını sağlar.

Webserverin yeniden başlatılması işleminin yapıldığı fonksiyon `reboot_webserver` fonksiyonudur. Hiçbir parametre almaz ve esp_err_t dönüş tipine sahiptir. Webserver yayımının kapatılıp tekrar açılmasını sağlar.

4. WEB UYGULAMASI

Bu bölüm, web uygulamasının ayağa kaldırılma sürecini, arka plan servislerin kurulumunu ve genel akışını detaylandırır. Ayrıca, projenin genel amacı ve ana hedefleri, araç takip sisteminden alınan konum verilerinin işlenmesi ve kullanıcı dostu bir UI tasarımıyla son kullanıcıya sunulmasına odaklanır.

4.1. Web Uygulamasında Kullanılan ve Kullanılacak Teknolojiler

Web uygulamasında Asp.Net, Razor and Blazor, SignalR, Bootstrap, Google Maps API, HTML, CSS, JavaScript ve JQuery teknolojileri kullanılmıştır ve kullanılacaktır. Bu teknolojilerin kullanım amaçları Tablo 4.1.'de belirtilmiştir.

Tablo 4.1. Web uygulamasında kullanılan ve kullanılacak teknolojiler ve kullanım amaçları

Teknoloji	Kullanım Amacı
Asp.Net	ASP.NET, Microsoft tarafından geliştirilmiş, web uygulamaları ve servisleri oluşturmak için kullanılan bir web çerçevesidir. .NET Framework üzerine inşa edilmiş olup, dinamik web sayfaları ve web uygulamaları geliştirmek için kullanılır.
Razor	ASP.NET için sunucu tarafında çalışan bir işaretleme sözdizimidir. C# kodunu HTML ile birleştirerek dinamik web sayfalarının oluşturulmasını sağlar. Genellikle .cshtml uzantılı dosyalarda kullanılır.
MQTT ve MQTT.Net	MQTT.Net, .NET için bir MQTT (Message Queuing Telemetry Transport) kütüphanesidir. Hafif ve basit bir ağ protokolü olan MQTT, özellikle IoT (İnternet of Things) uygulamalarında kullanılır ve cihazlar arası düşük bant genişlikli, verimli mesaj iletimi sağlar.
Newtonsoft.Json	Newtonsoft.Json, .NET için popüler bir JSON (JavaScript Object Notation) işleme kütüphanesidir. JSON verilerini serileştirmek ve çözümlemek için kullanılır, yani .NET nesnelerini JSON formatına dönüştürmek veya JSON verilerini .NET nesnelere çevirmek için idealdir.

Blazor	<p>ASP.NET Core'un bir parçası olan web uygulama çerçevesidir. C# kodunu tarayıcıda (Blazor WebAssembly) veya sunucuda (Blazor Server) çalıştırarak zengin interaktif web uygulamaları oluşturur. WebAssembly kullanarak tarayıcıda doğrudan C# çalıştırabilir.</p> <p>Gelecekte, projenin platformlar arası uyumluluğunu artırmak ve MacOS, Windows gibi diğer işletim sistemlerine de genişletmek amacıyla, .NET MAUI (Multi-platform App UI) kullanımı göz önünde bulundurulmaktadır. Bu yaklaşım, uygulamanın farklı ortamlarda tek bir kod tabanı üzerinden geliştirilmesini kolaylaştırarak, platformlar arası geliştirme süreçlerini verimli ve yönetilebilir hale getirecektir. .NET MAUI, Blazor ile entegre çalışarak, uygulamanın geniş bir platform yelpazesinde sorunsuz bir şekilde çalışmasını ve kullanıcı deneyimini optimize etmesini sağlayacaktır.</p>
SignalR	SignalR, ASP.NET kütüphanesinin bir parçasıdır ve gerçek zamanlı web işlevselliği sağlar. Web uygulamalarında sunucu ile client arasında iki yönlü iletişim kurmak için kullanılır. Örneğin, bir web sayfasında anlık mesajlaşma veya canlı veri güncellemeleri için idealdir.
Bootstrap	Bootstrap, web sayfaları ve uygulamaları için duyarlı (responsive) ve mobil-ilk (mobile-first) ön uç (frontend) bileşenleri sağlayan bir HTML, CSS ve JavaScript çerçevesidir. Hızlı ve kolay web geliştirme için araçlar sunar.
Google Maps API	Google Maps API, Google Haritalar'ın işlevselliğini web sitelerine veya uygulamalara entegre etmeye olanak tanır. Harita gösterimi, konumlandırma ve çeşitli harita işlevlerini kullanıcıların hizmetine sunar.
HTML ve CSS	<p>HTML (Hypertext Markup Language): Web sayfalarının yapısını oluşturmak için kullanılan standart işaretleme dilidir.</p> <p>CSS (Cascading Style Sheets): Web sayfalarına stil ve düzen vermek için kullanılan stil şablonu dilidir. HTML ile birlikte kullanılarak, web sayfalarının görsel tasarımını ve düzenini kontrol eder.</p>

JavaScript ve JQuery	JavaScript: Web sayfalarını interaktif hale getiren bir programlama dilidir. İstemci tarafında çalışır ve web sayfalarına dinamik özellikler ekler. □jQuery: JavaScript kütüphanesidir ve web sayfalarında DOM (Document Object Model) manipülasyonu, olay işleme ve animasyon gibi işlevleri kolaylaştırır.
----------------------	--

4.2. Web Uygulaması Genel Akışı

Web uygulamasının temel amacı, bulut sisteminden alınan anlık ve geçmiş konum verilerini, kullanıcı dostu bir arayüz aracılığıyla son kullanıcıya ulaştırmaktır. Bu yaklaşım, konum bilgilerinin etkili ve anlaşılır bir şekilde sunulmasını sağlayarak, kullanıcıların verilere kolay erişimini ve bu verileri sorunsuz bir şekilde yorumlamalarını hedefler.

Sunucuda yer alan web uygulaması başlatılır ve bu işlemle birlikte, sunucu tarafında çalışacak olan arka plan servisleri de devreye alınır. Web uygulamasının aktif hale gelmesiyle birlikte, programın gerektirdiği süreç doğrultusunda, web istemcisindeki Razor kodları .NET runtime tarafından işlenir. Bu işlem sonrasında, istemci kullanıcı için erişilebilir hale gelir ve sunucu tarafında asenkron servisler oluşturulur. Sunucu tarafında ilk adım olarak, MQTT broker bağlantısı için gereken sertifika, şifre, port ve sunucu ayarları okunur ve MQTT istemcisi oluşturulur. Bağlantının kurulması için gerekli işlemler yapılır. Daha sonra, gelen mesajların ayrıştırılması için bir mesaj ayırma servisi kurulur. Son olarak, sunucu ile web istemcisi arasındaki anlık haberleşmeyi sağlamak için SignalR servisi devreye sokulur ve bu servis, istemcilerin bağlantı kurmasına hazır hale getirilir.

.NET'te asenkron servisler, birden fazla işlemin aynı anda yürütüldüğü ve birbirlerinin tamamlanmasını beklemedikleri bir programlama modelidir. Bu, özellikle web uygulamalarında önemlidir, çünkü sunucu, aynı anda birden fazla istemci isteğini işleyebilir ve her bir isteğin işlenmesi diğerlerini engellemez. Asenkron programlama, uygulamanın yanıt süresini iyileştirir ve sunucu kaynaklarını daha etkin kullanır. Bir asenkron servis, genellikle async ve await anahtar kelimeleri kullanılarak tanımlanır. async anahtar kelimesi, bir metodun asenkron olduğunu belirtirken, await anahtar kelimesi, asenkron bir işlemin tamamlanmasını beklerken mevcut iş parçasının başka işlemler yapmasına izin verir. Bu,

özellikle uzun süren işlemler sırasında uygulamanın donmasını önler ve kullanıcı deneyimini iyileştirir.

Bahsi geçen örnek bir asenkron metod Şekil 4.2.'de gösterilmektedir.

```
public async Task SendName(LocationModel location)
{
    locations.Add(location);
    Console.WriteLine("Latitude:" + location.Latitude + " / Longitude:" + location.Longitude + " / Date:" + location.Timestamp);
    await Clients.All.SendAsync("ReceiveName", location);
}
```

Şekil 4.1. Asenkron metod örneği

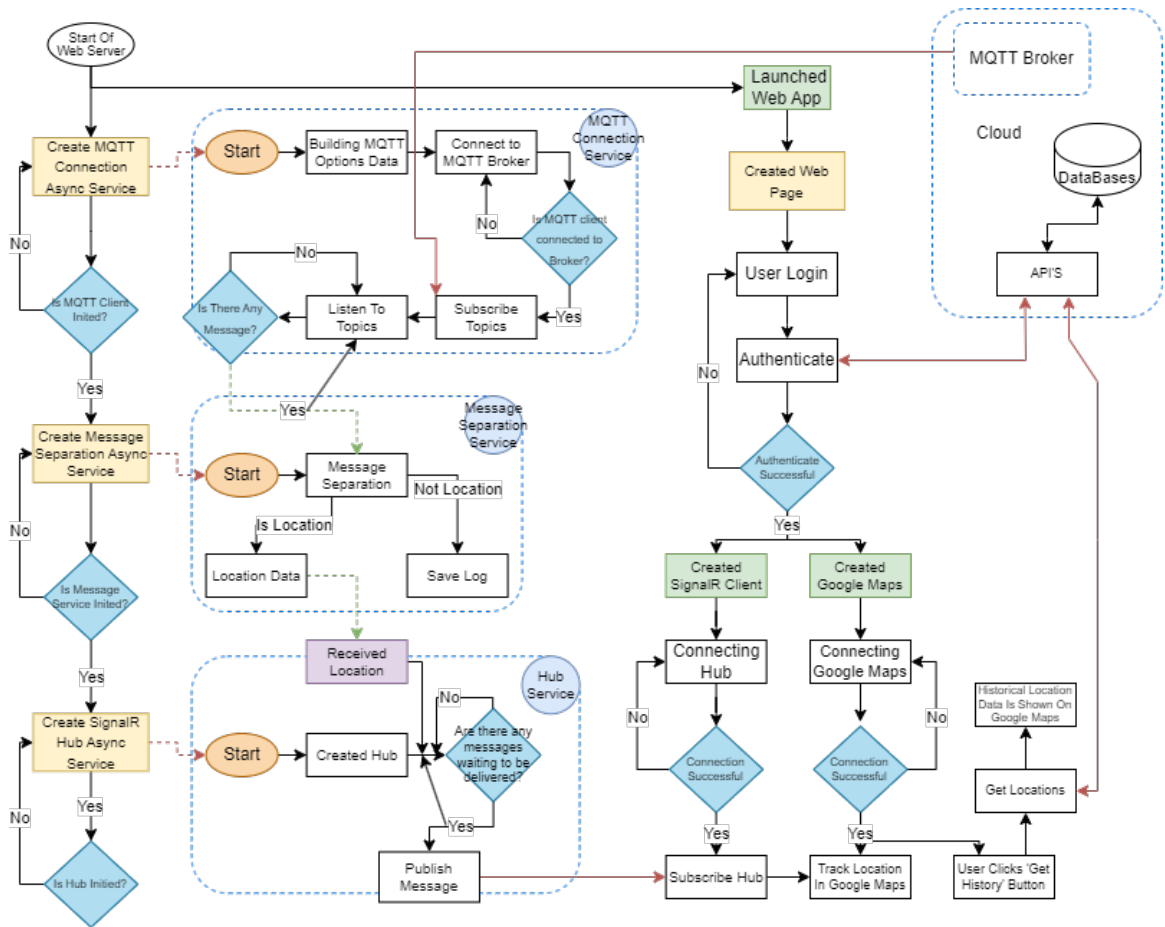
Servisler, event'ler (olaylar) aracılığıyla birbirleriyle etkileşimde bulunurlar ve iş akışları şu şekilde gerçekleşir: MQTT client, bağlantıyı sağlıklı bir şekilde kuramadığında veya mevcut bağlantıda bir kopma yaşandığında, belirlenen aralıklarla bağlantıyı yeniden kurma girişiminde bulunur. Bağlantı başarıyla kurulduğunda, client gelen verileri sürekli olarak dinlemeye başlar. MQTT client tarafından alınan bir veri olduğunda, bu veri öncelikle mesaj ayırma servisine yönlendirilir ve burada içerik kontrolünden geçer. Eğer alınan veri konum bilgisi değilse, bu veri log kayıtlarına eklenir. Ancak, eğer veri doğru formatta bir konum bilgisi ise, bu lokasyon verisi SignalR hub'ına gönderilir. SignalR hub, bu veriyi bağlı olan web istemcilerine aktararak gerçek zamanlı veri paylaşımını sağlar.

Tüm bu süreç, kullanıcıların API aracılığıyla gerçekleştirilen doğrulama işlemleri sonucunda client'e başarılı bir şekilde giriş yapmalarıyla başlar. Bu doğrulama, kullanıcıların kimlik bilgilerini güvenli bir şekilde kontrol ederek, yetkilendirilmiş kullanıcılara erişim sağlar. Eğer SignalR hub'ına hiçbir kullanıcı bağlı değilse, sunucu MQTT broker'den gelen verileri dinlemeyi durdurur, böylece kaynakları daha verimli kullanmayı hedefler. Bu, gereksiz sunucu yükünü önler ve sistem kaynaklarının etkin kullanımını sağlar.

Client tarafında, kullanıcılar API üzerinden doğrulandıktan ve sayfaya başarılı bir şekilde giriş yaptıktan sonra, SignalR'dan gelen verileri dinlemeye başlarlar. Ayrıca, sayfaya entegre edilen Google Maps API, alınan konum verilerini gerçek zamanlı olarak harita üzerinde gösterir. Bu entegrasyon, kullanıcılara anlık konum bilgilerini görsel ve interaktif bir biçimde sunar, böylece uygulamanın kullanıcı deneyimini zenginleştirir.

Kullanıcılar, istedikleri takdirde, bir API aracılığıyla zaman çizelgesinden seçtikleri bir zamandaki konumlarına, yani geçmiş konum verilerine de erişebilirler. Bu özellik, kullanıcılara belirli bir zaman dilimindeki konumlarını görsel olarak sorgulama imkanı sunar. Kullanıcılar, uygulamanın sağladığı zaman çizelgesi arayüzünü kullanarak istedikleri tarihi ve saati seçebilir ve o anki konum bilgilerini harita üzerinde görüntüleyebilirler. Bu, özellikle hareket örüntülerini takip etmek veya belirli bir anda nerede olduklarını geriye dönük olarak görmek isteyen kullanıcılar için değerli bir işlevselliktir.

Bu aşamadan sonra, program, belirtilen şartlara ve kullanıcı aksiyonlarına göre kesintisiz bir şekilde çalışmaya devam eder. Kullanıcı etkileşimleri ve sistem parametreleri doğrultusunda, web uygulaması dinamik olarak yanıt verir ve gerekli işlevleri yerine getirir. Kullanıcılar ne zaman giriş yaparsa yapsınlar veya hangi verileri sorgularlarsa sorgulasınlar, sistem onların taleplerine göre uygun yanıtları ve görsel bilgileri sunmaya hazırdır. Böylelikle, uygulama, kullanıcı ihtiyaçlarına hızlı ve etkin bir şekilde cevap vererek, kesintisiz ve verimli bir kullanıcı deneyimi sağlar.

Şekil 4.2. Web uygulaması akış diyagramı

4.3. Web Uygulamasında Yapılan Geliştirmeler

Bu bölümde, web uygulamasında gerçekleştirilen geliştirmelere ve bu geliştirmelerin uygulamanın genel işleyişi üzerindeki etkilerine detaylı bir şekilde odaklanılmıştır. Burada, uygulamanın kullanıcı arayüzünden veri işleme mekanizmalarına kadar olan kısımlarda yapılan iyileştirmeler, yeni eklenen özellikler ve bu değişikliklerin kullanıcı deneyimi ile sistemin performansına katkıları ele alınmıştır.

4.3.1. Sunucu ve Arka Plan Servislerinin Entegrasyonu

Web uygulamasının sunucu tarafında çalışan arka plan servislerinin başarılı bir şekilde entegrasyonu, uygulamanın temel işlevselliğini sağlar. Bu servisler, uygulamanın verimli ve kesintisiz çalışmasına olanak tanır.

4.3.2. Razor Kodlarının İşlenmesi ve Asenkron Servisler

Web client'teki Razor kodlarının .NET runtime tarafından işlenmesi ve asenkron servislerin oluşturulması, uygulamanın veri işleme kapasitesini ve yanıt süresini artırır.

4.3.3. MQTT Broker Bağlantısı ve Mesaj Ayırma Servisi

MQTT broker bağlantısının kurulması ve mesaj ayırma servisinin geliştirilmesi, gelen verilerin etkili bir şekilde işlenmesini ve yönetilmesini sağlar.

4.3.4. SignalR İletişim Servisi

SignalR servisinin entegrasyonu, sunucu ve web client arasında gerçek zamanlı iletişim kurulmasına olanak tanır. Bu, kullanıcıların uygulamayla etkileşimini daha dinamik ve akıcı hale getirir.

4.3.5. Client Tarafındaki Geliştirmeler

Web uygulamasının client tarafındaki geliştirmeler, kullanıcı etkileşimini ve veri görselleştirmesini önemli ölçüde iyileştiren iki ana özellik üzerine odaklanmıştır. İlk olarak,

SignalR ile gerçekleştirilen etkili iletişim, sunucudan gelen anlık bilgilerin kullanıcıya hızlı ve etkin bir şekilde ulaştırılmasını sağlar. İkinci olarak, Google Maps API'nin entegrasyonu sayesinde, alınan konum verileri anlık ve etkileşimli bir biçimde harita üzerinde kullanıcılara sunulur. Bu geliştirmeler, uygulamanın genel işlevselliğini artırarak, kullanıcı deneyimini daha etkili ve verimli hale getirir.

4.4. Gelecek Planlaması ve Yapılacak Geliştirmeler

Gelecek Planlaması ve Yapılacak Geliştirmeler bölümü, web uygulamasının ileriye dönük vizyonunu ve gelişim yol haritasını ortaya koymaktadır. Bu bölümde, uygulamanın daha da iyileştirilmesi için planlanan yenilikler, ek özellikler ve teknolojik geliştirmeler ele alınacaktır.

4.4.1. Sunucu Tarafı Optimizasyonları

Sunucu tarafındaki kodda yapılacak düzenlemeler, özellikle sunucu yükünü hafifletme ve güvenlik açıklarını kapatma odaklı olacak. Bu düzenlemeler, mevcut sistemin daha verimli çalışmasını sağlayacak ve potansiyel güvenlik risklerini azaltacak. İyileştirme sürecinde, kaynak kullanımını optimize ederek ve gereksiz işlemleri en aza indirgeyerek sunucu yükünü azaltmaya odaklanılacak. Güvenlik açıklarının kapatılması ise, uygulamanın daha güvenli bir hale gelmesini sağlayacak. Bu değişikliklerin uygulanması, genel sistem performansını artırırken, uzun vadede daha az bakım gereksinimi ve daha güvenli bir kullanıcı deneyimi sunacaktır.

4.4.2. Kullanıcı Arayüzü Geliştirmeleri

Web uygulamasının kullanıcı arayüzü geliştirmeleri, kullanıcıların deneyimini daha sezgisel ve etkileşimli hale getirmeye odaklanacaktır. Öncelikle, arayüz tasarımı kullanıcı dostu olacak şekilde yeniden düzenlenecek, bu süreçte kullanıcıların ihtiyaç ve tercihleri göz önünde bulundurularak, daha basit ve anlaşılır bir kullanıcı arayüzü tasarlanacak. Ayrıca, API kullanılarak entegre edilecek olan kullanıcı giriş sistemi, güvenli ve kolay bir oturum açma işlemi sağlayacak. Bu geliştirmeler, kullanıcıların uygulamayı daha rahat ve verimli bir şekilde kullanabilmelerine olanak tanıyacak ve genel kullanıcı memnuniyetini artıracaktır.

4.4.3. Geçmiş Konum Verileri zellięi

Gelecekteki geliştirmeler arasında, geçmiş konum verilerinin kullanıcıya sunulması özelliği bulunmaktadır. Bu zellik, kullanıcıların belirli bir zaman izelgesi üzerinden geçmişteki konum verilerine erişmelerini sağlayacak. Kullanıcılar, zaman izelgesi arayüzü aracılığıyla belirli tarih ve saatleri seçebilecek ve o anki konum bilgilerini görsel olarak inceleyebilecekler. Bu işlevsellik için gerekli verilerin çekilmesi ve görselleştirilmesi, belirli bir API aracılığıyla gerçekleştirilecek. Bu zellik, kullanıcı deneyimine önemli katkılar sağlayarak, kullanıcılara kendi hareket örüntülerini analiz etme ve geçmiş konum verilerini kolayca inceleme imkanı sunacak.

2. KAYNAKLAR

- Saaty, T.L., 1990, “How to make a decision: the analytic hierarchy process”, European Journal of Operational Research, Vol: 48, No: 1, 9-26.
- Saaty, T.L., 2008, “Decision making with the analytic hierarchy process”, International Journal of Services Sciences, Vol: 1, No: 1, 83-98.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2018, İstatistik Göstergeler, Kişi başı sera gazı emisyonu (Ton CO₂ eşdeğeri / Kişi) (Yıllık), www.tuik.gov.tr, (erişim tarihi: 31.10.2018)

3. EKLER

ÖZGEÇMİŞ - 1

Fotoğraf

Kişisel Bilgiler

Ad-Soyad : Ahmet Furkan UGAR

Doğum Tarihi : 05.05.2001

Doğum Yeri : İstanbul

Eğitim Bilgileri

Lise : 2014 – 2018 Kadıköy Erkek Anadolu İmam Hatip Lisesi

Üniversite : 2019 – 2024 Namık Kemal Üniversitesi

ÖZGEÇMİŞ - 2

Fotoğraf

Kişisel Bilgiler

Ad-Soyad : Başak Nisan İVGEN

Doğum Tarihi : 15.02.2002

Doğum Yeri : İstanbul

Eğitim Bilgileri

Lise : 2016 – 2020 Çemberlitaş Anadolu Lisesi

Üniversite : 2020 – 2024 Namık Kemal Üniversitesi

ÖZGEÇMİŞ - 3

Fotoğraf

Kişisel Bilgiler

Ad-Soyad : Burak İlkaan ALİM

Doğum Tarihi : 12.02.2002

Doğum Yeri : İstanbul

Eğitim Bilgileri

Lise : 2016 – 2020 Beylikdüzü Final Anadolu Lisesi

Üniversite : 2020 – 2024 Namık Kemal Üniversitesi

ÖZGEÇMİŞ - 4

Fotoğraf

Kişisel Bilgiler

Ad-Soyad : Mustafa ÇELİK

Doğum Tarihi : 16.01.2001

Doğum Yeri : İstanbul

Eğitim Bilgileri

Lise : 2015 - 2019 Halkalı Boğaziçi Anadolu Lisesi

Üniversite : 2020 – 2024 Namık Kemal Üniversitesi